

OKRUŽNI PRIVREDNI SUD, Split

Presuda br. IX P-3005/74
od 26. XI 1976.

Vijeće: Gordana Gasparini, Drago Pinterić, Marin
Petković

Spašavanje pomorskog broda - Razlika između spašavanja i vadjenja podrtine - Nagrada za spašavanje - Upotreba sredstava za spašavanje - Radi se o spašavanju a ne o vadjenju potonulih stvari, ako je brod djelomično potonuo - Spasavalac ima pravo kod određivanja visine nagrade za spašavanje računati i upotrebu dizalice, ako je bilo potrebno da se dizalicom podrtina nesposobna za plutanje dovede do brodogradilišta gdje će biti izvršen popravak - Vlasnik spašenog broda duguje nagradu za spašavanje i kada je spašavanje poduzeto na poziv lučke kapetanije - Ovo posebno kada je vlasnik spašenog broda naknadno prisustvovao spašavanju i davao upute - Nagrada za spašavanje ne može prijeći visinu vrijednosti spašene stvari - Mjerodavna je vrijednost spašenih stvari u času spašavanja

Tužitelj kao spasavalac tužbom traži da mu tuženi kao brodar spašenog broda isplati nagradu za spašavanje u iznosu od dinara 85.418,35 (US \$ 5.440.--) spp.

U tužbi a i tijekom spora tužitelj navodi da je dana 1. IX 1972. godine oko 12,10 sati od Poduzeća "Luka" obaviješten da je u gradskoj luci, kao posljedica sudara s motornim brodom, potonula jahta tuženoga, te da je zatražena hitna intervencija spašavanja i vadjenja jahte; da je tužitelj odmah, preko svog ekipnog broda izvršio izvidjanje potonule jahte i utvrdio da je ista teško oštećena i da je za njezino spašavanje potrebno upotrijebiti pontonsku dizalicu od 60 tona; da je tužitelj odmah dao nalog plovnoj dizalici da se pripremi, a tegljaču od 875 KS da istu otegli na mjesto udesa; da su u međuvremenu, do dolaska dizalice, ronioci s ekipnog broda osigurali jahtu podvlačeći čelične brage i sakupljali stvari koje su otplavljene s jahte; da je dizanje jahte završeno u 18,30 sati; da je jahta nakon dizanja, na izričiti zahtjev tuženoga, a po preporuci eksperta Jugoregistra kojeg je tuženi angažirao i po čijim uputama se spašavanje vršilo, položena na palubu dizalice i da je određeno da se jahta na palubi dizalice otegli, tj. prenese u brodogradilište radi popravka; da je tuženi tražio pogodno brodogradilište i da je tek 3. IX u 13,50 sati uspio da jahtu primi

brodogradilište, tako da su tužiteljeva dizalica i tegljač bili angažirani sve do momenta predaje jahte brodogradilištu, tj. do 3.IX 1972. u 13,50 sati kada je završena akcija spašavanja. Naknadu za izvršeno spašavanje i vadjenje u visini utuženog iznosa tužitelj je zaračunao prema svojoj tarifi.

Tuženi ne osporava tužbeni zahtjev u pogledu osnovne niti poriče činjenične navode tužitelja u pogledu okolnosti pod kojima je spašavanje izvršeno, navedeno u historijatu tužbe i tijekom spora. Prigovara visini i tvrdi da učinjeni troškovi nisu bili nužni ni potrebni za spašavanje broda tuženoga jer da je, s obzirom na veličinu spašenog broda, bilo dovoljno da tužitelj upotrijebi samo remorker a ne i dizalicu, posebno što brod tuženoga nije bio sasvim pod vodom u momentu započetog spašavanja. Također ističe da nalog za spašavanje nije dao tuženi, već Poduzeće "Luka".

Medju strankama nije sporno da je brod tuženoga zbog sudara u gradskoj luci bio teško oštećen i djelomično potonuo; da je tužitelj odmah nakon što je Poduzeće "Luka" primilo obavijest da se brod tuženoga nalazi u opasnosti pošao u pomoć brodu tuženoga; da je brod izvadio iz mora i na dizalici ga oteglio u brodogradilište koje je odredio tuženi; da je spašavanje izvršeno specijalno opremljenim brodovima - ekipnim brodom, 60-tonskom dizalicom i remorkerom od 875 KS i da je spašavanje trajalo od 1.IX 1972. u 12,10 sati do 3.IX 1972. u 13,50 sati.

Sporna je visina nagrade. Također je sporno, ali to je pravno pitanje, da li je i od kakvog je utjecaja na pravo tužitelja da zahtijeva nagradu za spašavanje okolnost što je tužitelj pristupio spašavanju na poziv Poduzeća "Luka", a ne na poziv tuženoga.

Iz nesporne činjenice da je brod tuženoga zbog sudara bio teško oštećen i dijelom potonuo; da je tužitelj bio pozvan da spašava brod tuženoga i da je, po pozivu, krenuo u pomoć brodu tuženoga i spasio ga na način da ga je izvadio iz mora i na palubi plovne dizalice oteglio u brodogradilište, nedvojbeno slijedi da se u konkretnom slučaju radi o spašavanju. Ne radi se, kako to navodi tužitelj, i o vadjenju broda, niti se, slijedom toga, u predmetnom slučaju imaju primijeniti propisi koji se primjenjuju na pravne odnose što proistječu iz vadjenja potonulih stvari. Naime, prema izričitoj odredbi čl.2. Zakona o vadjenju potonulih stvari (Službeni list SFRJ br.11/66), potonulom stvari ne smatra se brod potonuo za vrijeme spašavanja ili dok je trajala opasnost u kojoj se nalazio brod neposredno

prije započetog spašavanja i na vadjenje tada potonulog broda primjenjuju se odredbe Zakona o spašavanju na moru i unutrašnjim plovnim putovima (Službeni list SFRJ br.11/66). Iz tih razloga tužitelju ne pripada naknada za izvršeno spašavanje i vadjenje broda tuženoga i to primjenom njegove tarife, nego mu za izvršeno spašavanje pripada nagrada u skladu s odredbama Zakona o spašavanju na moru i unutrašnjim plovnim putovima.

U smislu odredbe čl.14. citiranog Zakona za svako spašavanje broda i stvari koje je dalo korisne rezultate spasiocu pripada pravična nagrada. Na temelju odredbe čl.16, st.1. Zakona visinu nagrade određuje sud, ako stranke nisu zaključile ugovor o spašavanju, vodeći računa o svim okolnostima navedenim u st.2, čl.16. Kako u predmetnom slučaju stranke nisu zaključile ugovor o spašavanju, a nema mjesta ni primjeni tužiteljeve tarife, to je visinu nagrade odredio sud.

Okolnosti pod kojima je spašavanje izvršeno nisu sporne. Vrijednost spašenog broda iznosi dinara 80.000,00 kako to slijedi iz procjene Jugoslavenskog registra brodova izvršene nakon oštećenja broda u sudaru. Ocjenjujući iznos nagrade s obzirom na okolnosti pod kojima je spašavanje izvršeno - da je spašavanje trajalo od 1.IX 1972. u 12,10 sati do 3.IX 1972. u 13,50 sati; zalaganje tužitelja, troškove, tj. da je spašavanje izvršeno specijalno opremljenim brodovima, opasnost u kojoj se nalazio spašavani brod i postignuti uspjeh, sud ocjenjuje primjerenom nagradu u iznosu od dinara 85.418,35. Međutim, kako nagrada ne može iznositi više od vrijednosti spašenog broda (čl.14, st.2. Zakona), a vrijednost broda u času spašavanja iznosi dinara 80.000,00 to je tužitelju iz naslova nagrade trebalo dosuditi iznos od dinara 80.000,00.

Na pravo tužitelja na nagradu za izvršeno spašavanje ne utječe okolnost što je poziv za spašavanje uputilo Poduzeće "Luka", a ne tuženi. Spasilac ima pravo na nagradu na temelju činjenice da je izvršeno spašavanje. Osim toga, u vrijeme sudara i dok je brod tuženoga bio u opasnosti tuženi nije bio na brodu i tužitelj je, u smislu čl.10, st.1. Zakona, i bez poziva bio ovlašten na spašavanje broda tuženoga koji je bio ugrožen. Nadalje, tuženi se kasnije, kad je došao na brod, suglasio sa spašavanjem i po preporuci eksperta Jugoregistra, davao naloge i upute kako da se brod spašava i kuda da se otegli.

Nije osnovan prigovor tuženoga da je za spašavanje bilo dovoljno upotrijebiti samo remorker, a ne i dizalicu, pa da se troškovi dizalice ukazuju suvišni. Ovo stoga, što tuženi nije dokazao da je njegov brod bio sposoban za tegljenje, a osim toga nije ni porekao tvrdnju tužitelja da je brod položen na palubu dizalice i tako tegljen na njegov nalog, odnosno uz njegovu suglasnost, a po preporuci Jugo-registra.

V.V.

Bilješka.- Pravalno je stajalište suda da vlasnik spašenog broda duguje nagradu za spašavanje i ako je spašavanje uslijedilo na poziv lučke kapetanije. Sud se nije upustio u ispitivanje da li je pored vlasnika spašenog broda i kapetanija, koja je uputila poziv za spašavanje, dužna dati nagradu jer ona nije ni bila tužena. Čini nam se da je trebalo odgovoriti pozitivno u smislu obveze lučke kapetanije.

B.J.

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

KUĆA LORDOVA

Presuda od 19.X 1978 (rasprave
17, 18, 19. i 20.VII 1978)

Vijeće: Lord Wilberforce, Lord Diplock, Lord Salmon,
Lord Russel of Killowen i Lord Keith of Kink l.

Brodovi: "Despina R" i "Folias"

Naknada vanugovorne štete i štete iz ugovora - šteta se naknadjuje u valuti u kojoj je nastala ili u valuti u kojoj oštećeni posluje prema okolnostima slučaja - Nema više pravila da presuda engleskog suda mora glasiti na funte pa će za tečaj strane valute na koju glasi presuda prema funti biti mjerodavan dana kada se vrši plaćanje

U ovoj rješidbi Kuće lordova rješavaju se žalbe protiv dviju drugostepenih presuda. Jedna je žalba protiv drugostepene presude u predmetu broda "Despina R." u kojoj je određeno da se šteta iz sudara brodova ima naknaditi u stranoj valuti u kojoj je pretrpljena ili u kojoj su podmireni troškovi (dakle iz vanugovorne odgovornosti - "in tort"), a druga je žalba protiv drugostepene presude u predmetu